

Гребенюк Юлія Вячеславівна,
*Студентка 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: асистент Фасій Б.В.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Розвиток шлюбно-сімейних відносин, а також виникнення права власності зумовили необхідність розібратись у питанні з приводу долі майна, яке залишається після смерті людини. Стабільні відносини приватної власності, як одна із важливих гарантій є спроможність визначити призначення майна після смерті і передачу його у спадщину. Суть спадкування полягає у тому, що кожен член суспільства має гарантію, що призначення матеріальних благ, яку він здобув за життя визначиться ним особисто: або вони будуть належати найближчим йому особам, або за його волею стануть здобутком територіальних громад.

Для розвитку даної теми дослідження суттєвим є проблемність питання, щодо того, якими визначеннями має керуватися законодавець, при визначенні кола спадкоємців [1, с. 244 – 250].

Встановлено п'ять черг спадкоємців за законом. При визнанні осіб, які належать до дітей подружжя, батьків, а також дитини померлого, яка народилася після смерті, потрібно використовувати норми СКУ. Термін «дитина» вживається як факт належності за народженням особи від певних батьків і наявність між ними родинних зв'язків першого ступеня. Тобто, можна визначити спадкоємця особою, яка була зачата за життя спадкодавця і була народжена живою після відкриття спадщини, стосовно даного трактування М.Ю. Барщевський вважає не влучним це висловлювання, тому що дитина спадкодавця не може бути зачата коли він уже помер [2, с. 114 – 128].

Також на сьогодні являється дискусієм питання щодо вирішення встановлення материнства і батьківства за умов штучного походження дитини. Тому з часом випадки народження дітей за таких обставин не будуть одиничними і тому виникає запитання: чи однакові поняття біологічна дитина і спадкоємець. До дітей спадкодавця зрівнюються і усиновлені діти, які після свого усиновлення спадкують майно свого усиновителя і вже не вважаються спадкоємцями за законом біологічних батьків. Але, деякі фахівці вважають, усиновлені ні за яких обставин не стають спадкоємцями своїх братів і сестер, діда та баби з боку усиновителя. Спеціалісти даної сфери зазначають, що не виникає ніяких прав та обов'язків між усиновленими та іншими дітьми усиновителя тому дитина усиновителя і усиновлена дитина не перебувають у правових відносинах брата або сестри [3, с. 182 – 193].

Важливим питанням в галузі спадкування за законом являється можливість спадкування між фактичним, а не юридично зареєстрованим подружжям. Тобто відповідно до закону подружжя визнається спадкоємцем за законом лише тоді, коли воно перебувало у зареєстрованому шлюбі з померлою особою. Але, оцінюючи ознаки сім'ї, такі як сумісне проживання, сумісний побут, наявність взаємних прав та обов'язків, З.В.Ромовська зазначала, що це трактування сім'ї припинить «законодавчу оману, відповідно до якого не визнається сім'єю», так звані «фактичні шлюбні відносини» [4, с. 58-66]. З огляду на це знавці законодавства поставилися з повагою до прав фактичного подружжя і в сімейному праві майже урівняли фактичне подружжя в майнових правах з подружжям юридично зареєстрованим, тому було б раціонально внести зміни до норм цивільного права, а саме – визнати спадкові права не лише за зареєстрованим подружжям, а й за подружжям незареєстрованим.

До числа суперечливих питань спадкового права відносять поняття «утриманець», але оскільки спадкодавець за життя турбувався про ту чи іншу особу, то позбавлення її засобів існування після смерті спадкодавця означає спотворення волі спадкодавця.

Вважаю, що у спадковому праві з'явилося багато суперечливих питань, які потребують єдиного поняття, тлумачення і застосування. Серед них особливе місце посідають питання, які стосуються спадкування за законом в Україні.

Тому підвівши висловлене, можна запропонувати такі шляхи вирішення цих проблем: 1) обмежити число спадкоємців за законом третім ступенем спорідненості; 2) встановити певні відсоткові відрахування з вартості спадкового майна на користь нотаріуса, який зобов'язаний буде зробити розшук спадкоємців тієї черги, яка закликається до спадкоємства; 3) доповнити ст. 1261 Цивільного кодексу України щодо права успадкування дідусі та бабусі, по праву висхідного подання своїх дітей, так як вони є на момент смерті онука непрацездатними і потребують матеріальної допомоги.

Література:

1. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні: становлення і розвиток: монографія. / Ю.О. Заїка. – 2-ге вид. – К. : КНТ, 2007. – С. 244 – 250.
2. Барщевський М.Ю. Если открылось наследство. – М.: Юрид. лит., 1989. – С. 114 – 128.
3. Співак В.М., Гопанчук В.С. Законодавство України про шлюб та сім'ю. – К.: Наук. думка. 2008. – С. 182 – 193.
4. Ромовська З. Сімейний кодекс: погляд в майбутнє / З. Ромовська // Право України. – 2001. – № 2. – С. 58-66.